

Bemutatkozik a zalaegerszegi SM Centrum

Test gyógyítói, lélek ápolói

Tizenegy évvel ezelőtt hozták létre Zalaegerszegen az SM Centrumot, amelynek orvosai, nővérei a kezdetektől annak szellemében dolgoznak: nemcsak a test gyógyítására, hanem a lélek ápolására is különösen nagy figyelmet kell fordítani. A dr. Nikl János főorvos vezette, családi hangulatú központban jelenleg közel kétszáz sclerosis multiplexben szenvedő beteget gyógyítanak.

▲ A zalaegerszegi SM Centrumot 1996-ban hozták létre, ám a Zala Megyei Kórházban már ezt megelőzően is megkülönböztetett figyelmet szenteltek a sclerosis multiplexben szenvedő betegek gyógyításának. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy Zalaegerszegen már 1968 végén megkezdődött a neurológia és a pszichiátria szétválása: a két szakma szervezeti elkülönülése a Zala Megyei Kórházban példamutatóan előrelátó volt, hasonló strukturális átalakulásra az ország más egészségügyi intézményeiben évekkel később került sor. Az osztályt 1968-tól 1997-ig, haláláig dr. Szántó József vezette, aki nagy erőfeszítéseket tett azért, hogy a neurológiai osztály – szervezettsége, technikai adottságai és a szakemberek képzettsége, morális hozzáállása révén – képes legyen a betegek teljes körű, kifogástalan ellátására. Az osztályon jelenleg stroke-centrum is működik, nyolc éve pedig hat ágygal neurointenzív részleget hoztak létre, amely biztosítja a súlyos állapotú betegek ellátását. A szakemberek képzettsége és az intézmény műszerezettsége – megtalálható egyebek mellett elektrofiziológiai és ultrahang-laboratórium, CT, MR, angiográfia, izotópdiaosztika – biztosítja a korszerű orvoslás feltételrendszerét, a kimagasló szakmai színvonalat. A gyógytornász és gyógymasször szakember-

gárda segítségével a betegek már osztályos bennfektetésük során részesülhetnek rehabilitációban. A dr. Nikl János vezette neurológiai osztály – amelynek járóbeteg-rendeléseinek évente mintegy húszezer beteg fordul meg – tizenegy éve működteti a Zala Megyei SM Centrumot.

Dr. Nikl János

– Zala megyében az országos átlagnak megfelelő a betegség előfordulása, száz-ezer ember közül hatvan-hetvennél állapítanak meg sclerosis multiplexet – mondja a központ gondozási munkájáért felelős dr. Barakonyi István, s hozzáteszi: – Jelenleg kétszázharminc, Zala megyében élő SM-beteg szerepel az adatbázisunkban, évente nyolc-tíz új páciens kezdünk kezelni. A megyében Keszthelyen és Nagykanizsán is ellátunk sclerosis multiplexben szenvedő betegeket, de csak a zalaegerszegi SM Centrumban alkalmazzuk az immunmoduláló

kezelést. Zalaegerszegen pillanatnyilag hetvenhatan részesülnek ebben a kezelésben.

A kezelés kapcsán Barakonyi doktor megemlíti: fontos elosztatni azt a – hosszú várólisták miatt kialakult – tévhitet, ami szerint megfosztják a reménytől azt, aki nem részesül immunmoduláns-kezelésben. A kezelés elindításának pontos szakmai feltételei vannak – fűzi hozzá a szakember –, és egyetlen szempont alapján dönt az orvos: ez pedig a beteg érdeke, vagyis, hogy várható-e eredmény a többéves öninjekciózástól. Barakonyi doktor szerint tíz év után eljutottunk odáig,

hogy gyakorlatilag megszűntek a várólisták, és a rászoruló betegek rövid időn belül megkezdhetik a kezelést.

Amikor a centrum sajátosságairól, „hitvallásáról”, specialitásáról kérdezzük dr. Barakonyi Istvánt, azt mondja: igyekeznek a lehető legnagyobb figyelmet fordítani arra, hogy a betegekkel jó, sőt, már-már baráti kapcsolatot alakíthassanak ki. Meggyőződésük ugyanis, hogy ennél a betegségnél a leggondosabban kiválasztott terápia is csak akkor lehet eredményes, ha el tudják nyerni a páciensek bizalmát, tökéletes együttműködés alakulhat ki a beteg és az orvosok, ápolók között. Ennek érdekében a zalaegerszegi SM Centrumba kerülő betegek már az első „látogatáskor” kimerítő tájékoztatásra számíthatnak. Az orvosok olykor órákig beszélgetnek a páciensekkel: kérdések százaira válaszolnak, tájékoztatnak, kételyeket, aggodalmakat oszlatnak el, ugyanakkor a valós veszélyekre is felhívják a figyelmet. Zalaegerszegen alapelv ugyanis az: nem szabad „köntörfalazni”, rendkívül fontos az őszinteség. A betegeknek tudniuk kell, hogy pontosan mire számíthatnak.

S hogy az orvos-beteg kapcsolat, a megfelelő tájékoztatás kerül szóba, Barakonyi doktor felhívja a figyelmet egy érdekes „újkori” problémára: az internet mind népszerűbbé, elérhetőbbé válásával egyre nehezebb az orvosok dolga, amikor tájékoztatniuk kell betegeiket. Akadnak ugyanis olyan páciensek, akik bizonyos esetekben „túlságosan is” tájékozottak. Volt rá példa, hogy a beteg az interneten cikkek, tanulmányok, hírek, fórumhozzászólások százait olvasta el. Ez Barakonyi doktor szerint elismerésre méltó, ám van ennek hátulütője is: a világhálóra felkerülő információk jó része nem hiteles. Így pedig előfordulhat, hogy a beteget vagy túlságosan megrémítik az olvasottak, vagy éppen ellenkezőleg, a kapott információk birtokában elbaggatellizálja a betegségét. Éppen ezért szerinte mindig időt kell szakítani arra, hogy megválaszolhassák az újabb és újabb kérdéseket. Nemcsak a betegségről, hanem a kezeléssel is sokat beszélnek Zalaegerszegen a páciensekkel. Barakonyi doktor azt említi példaként: sokan nem tudják felmérni azt, hogy mivel jár például az immunmoduláns-kezelés. Csodászernek tartják, holott tudniuk kell: nem gyógyulnak meg ettől, a kezelés-

sel csak lassíthatják, megállíthatják a betegséget. Nemcsak ezt nehéz elmagyarázni, hanem azt is: éveken át nap mint nap injekcióznia kell magát a betegnek, ami

Dr. Barakonyi István

komoly lelki megterhelést jelent. Nem ritka, hogy a betegek félbehagyják a kezelést, amikor azt érzékelik, hogy a tünetek visszaszorulnak. Ilyenkor fontos az, hogy a beteg és orvosa között már bizalmi kapcsolat legyen, hiszen csak így lehet megértetni a pácienssel: sajnos nem meggyógyult, hanem csupán jobban van.

Barakonyi István szerint mindezek miatt rendkívül fontos a beteg megfelelő pszichés vezetése. Nem elég a megfelelő terápia kiválasztása, nem elegendő az, hogy szakmailag a lehető legtöbbet teszi betegeiért az orvos: emberileg is támaszt kell adnia. Barakonyi doktor szerint akkor végzik jól a munkájukat, ha sikerül elnyerniük a betegek bizalmát, akik már-már családtagként érkeznek az osztályra. Jó példa erre az az eset – idézi fel a szakember –, amikor az egyik beteg a szülőszobáról az első között értesítette az osztály dolgozóit arról: egészséges kisbabának adott életet.

– Ezek azok a pillanatok, amikor az ember azt érzi, nem hiába dolgozik – veszi át a szót Séfer Mariann, az osztály főnővére. – Nemcsak a betegség stabilizálása, a tünetek visszaszorítása okoz sikerélményt, hanem az is, amikor elérjük, hogy a páciens elfogadja betegségét, s annak megfelelően képes újraalakítani életét.

A főnővér is azt hangsúlyozza, hogy mindezt csak akkor érhetik el, ha a betegekkel tökéletes kapcsolatot alakíthatnak ki, s nem alá-fölé rendelt a viszonyuk, hanem baráti. Mint mondja, apró gesztusokon múlik ez: betegek többsége például az osztály szinte minden dolgozójának tudja a mobiltelefonszámát, így megnyugtató és bizalmat keltő számukra az, hogy éjjel vagy akár hétvégén is van kihez fordulniuk, ha kérdésük, gondjuk, aggályuk van.

A zalaegerszegi SM Centrum dolgozóinak elhivatottságát mutatja az is, hogy gyakorta szerveznek betegeknek különféle rendezvényeket. Az SM Centrum fő „programfelelőse” Darabos Károlyné, aki nemcsak a központ egyik nővére, hanem a zalaegerszegi SM Klub vezetője is. Mint mondja, azért hozták létre a klubot, mert a betegek – a sclerosis multiplex egyik jellegzetességeként – zárkózottá válnak, amin mindenképpen változtatni kell. Úgy gondolják, erre a legjobb gyógymód az, ha a pácienseket és családtagjaikat időről időre összehozzák, közös beszélgetéseket, programokat szerveznek, hogy kapcsolódhassanak, s félretehessék kétélyeiket, aggodalmaikat. Mint megtudjuk, a klubnak jelenleg huszonöt tagja van, s általában kéthetente találkoznak: van, hogy közös vacsorára ülnek be egy étterembe, máskor szakértőket hívnak, akik érdekes előadásokat tartanak. De volt már példa arra is, hogy közösen tartottak húsvéti és Mikulás-ünnepséget, jó időben pedig kirándulni indultak. A zalaegerszegi SM Klub rendszeresen szervez az érdeklődőknek vízi tornát, s volt arra is példa, hogy a megfelelő szakértő fel-

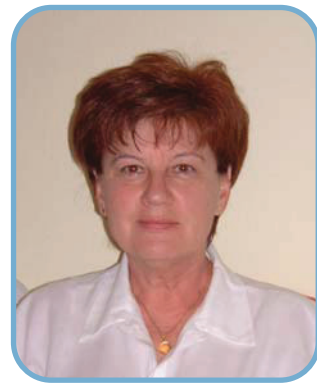

Darabos Károlyné

kutatásával jogi, valamint munkaügyi kérdésekben nyújtott segítséget.

Dr. Nikl János neurológus, osztályvezető főorvos, a zalaegerszegi SM Centrum vezetője is kiveszi részét a kórházon kívüli munkából. Ő regionális SM-napot szokott szervezni. Mint azt tőle megtudjuk, eddig négy ilyen eseményre került sor. Ezeken a napokon a betegséggel kapcsolatos előadásokat tartanak, s szakértők adnak egyebek mellett táplálkozási, pszichés vezetési tanácsokat, de kulturális programokból sincs hiány. A legutóbbi SM-napot Zalaegerszegen a Városi Kiállító- és Hangversenyteremben tartották: több mint százan vettek részt az eseményen, s nemcsak Zalából, hanem Somogy és Vas megyéből is érkeztek betegek, családtagok.

A főorvos kérdésünkre elmondja, hogy a centrum dolgozói részt vesznek a tudományos munkákban és az oktatásban is. Az orvosok, szakdolgozók feladatát vállalnak például a Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Karának Zalaegerszegi Képzési Központjában, s fogadják az osztályon a gyakorlatukat végző hallgatókat.

Séfer Mariann

A zalaegerszegi SM Centrumban dolgozó orvosok és nővérek elhivatottságáról „ódákat zengnek” a betegek.

Zsuhárné Ferenczi Andrea egyszerűen így fogalmazza meg azt, amit az itt dolgozóktól kapott: „Nemcsak a testemet, hanem a lelkemet is gyógyítják, ápolják Zalaegerszegen.”

A fiatalasszonynál négy évvel ezelőtt fedezték fel a betegséget, ami az egyik szemének látásromlásával kezdődött. Egy sor vizsgálaton esett át, aztán megtudta a diagnózist: sclerosis multiplex.

– Nem sokat tudtam akkor még erről a betegségről, de amikor kiderült, hogy akár tolószékbe is kerülhetek, teljesen összetörtem – eleveníti fel a betegségének első napjait az asszony. – Egész életemben nyüzsgő ember voltam, gyerekeim van, három helyen dolgoztam, keményen hajtottam. Amikor megtudtam a diagnózist, úgy éreztem, egész életem romba dől.

Az asszony aztán egyre többet járt a zalaegerszegi SM Centrumba. Néhány hét múltán pedig már korántsem látta olyan tragikusnak a helyzetét. Mint meséli, órák hosszat beszélgetett Nikl főorvossal és Barakonyi doktorral, akik minden kérdésére válaszoltak, vázolták a lehetőségeket, a kezelésekkal járó előnyöket, hátrányokat.

– Négy év telt el azóta – mondja az asszony. – S hogy mi változott? Beteg vagyok, de újra élem az életem. Dolgozom. Boldog vagyok.